

EDITORIAL

Vijftien jaar Arbowedenschap: een terugblik en een blik vooruit

Het Tijdschrift voor toegepaste Arbowedenschap heeft zijn vijftiende jaargang voltooid en de schrijver van deze terugblik heeft eenzelfde tijd als redacteur onlangs afgesloten. Een geschikt moment om op verzoek van de huidige redactie eens terug te zien. Binnen welke kaders is het tijdschrift ontstaan en heeft het zijn huidige positie bereikt? Wat kan verwacht worden van de toekomst?

Een tijdschrift dat zich beweegt op de grens van wetenschappelijke en vakpublicatie ondervindt de invloed van zowel de dynamiek van het wetenschapsgebied als die van het zorgsysteem waarin deze wetenschap zijn toepassing vindt. Wanneer we daarbij de intrinsieke veelzijdigheid binnen de arbeidsomstandighedenzorg in beschouwing nemen, dan ontstaat een kaleidoskopisch beeld van disciplines, die alle hun welgemeende bijdrage aan de zorg willen leveren: veiligheidskunde, arbeidsgeneeskunde, technische arbeidshygiëne, sociale arbeidshygiëne (A&O-kunde), ergonomie, psychologie, om er enkele te noemen. Bij de opzet van het tijdschrift, oorspronkelijk als bijlage bij het Maandblad voor Arbeidsomstandigheden, was het de wens om uiteindelijk te geraken tot één tijdschrift voor alle disciplines die zich met arbeidsomstandighedenzorg bezig houden. Een diversiteit aan publicaties zou moeten leiden tot een tijdschrift dat genoeg impact zou hebben om een eventuele ontwikkeling te entameren naar een amalgaam van bestaande tijdschriften in één nieuw te vormen arbo-tijdschrift. Dat doel is niet verwezenlijkt, en het woordje 'nog' is met opzet uit deze zin weggelaten. Er blijft sprake van een gamma aan tijdschriften, dat een weerspiegeling vormt van dat van de beroepsverenigingen. Naast de tijdschriften, of als apart katern daarbinnen, vinden verenigingsberichten hun plaats. En welke vereniging heeft nog geen site op het internet?

Ook het zorgsysteem waarin arbowedenschap zijn toepassing vindt raakt meer en meer versnipperd. Tot

1980 was de bedrijfsgezondheidsdienst nog de organisatievorm die een zekere samenbindende werking had. De huidige arbodienst is meer en meer op reïntegratiezorg gericht en de relatie met de arbo-kerndeskundigen raakt – zeker bij diensten die het bezit zijn van verzekeraars – steeds meer op de achtergrond. Tegelijkertijd wint de branchegewijze benadering, gestuurd door eigen bureau's met deskundigen en vastgelegd middels arbo-convenanten, aan belang. Een toenemend aantal arbo-deskundigen vestigt zich zelfstandig of in autonome intercollegiale organisaties. Bedrijven zullen zelf hun arbo-pakket samenstellen en op maat gaan inkopen.

Valt deze versnippering nog te keren? Maatschappelijk vooralsnog niet, en voor wat de tijdschriften betreft niet meer binnen het concept van één fysiek periodiek. In die zin bepaalde de stand der techniek 15 jaar geleden bij Arbowedenschap nog het denken. Als er al een wording plaatsvindt, dan binnen de huidige en toekomstige technische realiteit. De moderne 'rationale' van één arbotijdschrift is de gestructureerde internetsearch naar in peer review gevalideerde informatie. Daarbij is de ballast van de productie en verspreiding van een papieren medium verdwenen. Verdwijnt met deze ballast vroeg of laat ook de grens tussen de gevestigde tijdschriften? Daarvan valt nog weinig met absolute zekerheid te zeggen. Voor de wetenschappelijke verenigingen is het wel een nieuwe kans. Als scheidend redacteur zou ik mijn opvolgers toch in overweging willen geven het beleid voor de toekomst te richten op een ontwikkeling van vakinhoudelijke diversiteit binnen een elektronisch gestructureerd kader. Weliswaar is het papieren periodiek, dat onderuit gezeten gelezen wordt in de bank de eerstkomende vijf jaar nog onvervangbaar, maar de ontwikkelingen gaan snel. Twintig jaar Arbowedenschap zou heel wel gevierd kunnen worden op elektronisch papier...

AIF Vernooij